

Nordisk råd
Ved Stranden 18
DK-1061 København K

Vast. ott. Britt Lundberg, Lars Tysklind ja Per Olaf Lundteigen

Pohjoismaiden neuvoston jäsenet Britt Lundberg (ÅC), Lars Tysklind (L) ja Per Olaf Lundteigen (Sp) esittivät 12. tammikuuta 2017 seuraavan kysymyksen Pohjoismaiden ministerineuvostolle:

- Millaista konkreettista yhteistyötä Pohjoismaiden rajakunnat ja -alueet tekevät tällä hetkellä julkisissa palveluissa?
- Mikäli rajat ylittävää yhteistyötä ei tehdä asioissa, joissa muutoin olisi luontevaa tehdä yhteistyötä yli kunta- ja aluerajojen, johtuuko se kansallisesta lainsäädännöstä, hallinnollisista säännöistä vai ”henkisistä esteistä”?

Vastaus:

Aluepolitiikan ministerineuvoston puolesta haluan kiittää kirjallisesta kysymyksestä. Pohjoismaiden neuvoston edustajien esittämät kysymykset raja-alueiden ja rajakuntien yhteistyöstä ovat tärkeitä, ja ne ovat keskeisiä myös Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehtävää työtä ajatellen. Rajaesteneuvosto tekee työtä lainsäädännön ja virallisten sääntöjen tai käytännön aiheuttamien rajaesteiden poistamiseksi työmarkkina- ja sosiaali- ja koulutusaloilla. Lisäksi eri aloilla tehdään myös rajat ylittävää yhteistyötä alueellisesti tai paikallisesti.

Aluepolitiikan sektorilla käsitellään muiden aiheiden ohella juuri raja-alueisiin liittyviä haasteita sektorin yhteistyöohjelman (2017–2020) mukaisesti. Aluepolitiikan ministerineuvosto rahoittaa yhteensä 12 raja-aluekomiteassa tehtävää työtä, joka koskee raja-alueisiin liittyviä haasteita Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan välillä.

Raja-aluekomiteat ovat sektorin tärkeitä toimijoita. Ne edistävät rajat ylittävää yhteistyötä käytännössä. Niillä on tärkeä tehtävä, ja ne ovat muun muassa mukana purkamassa raja-alueyhteistyön esteitä. Raja-aluekomiteat toimivat itsenäisesti ja päättävät työn suunnan itse. Komiteoilla on erilaista rajat ylittävää yhteistyötä ja raja-alueisiin keskittyviä hankkeita ja toimintaa eri aloilla ja tasoilla. Useat komiteat ovat raportoineet liikenne-, joukkoliikenne- ja infrastruktuurikysymyksiin sekä elinkeinokehitykseen ja kunnallisiin/alueellisiin kehitysorganisaatioihin ja yrityksiin liittyvästä yhteistyöstä. Lisäksi osa tekee yhteistyötä aluekehityksen, matkailun, elämys- ja virkistystoiminnan, urheilun, kulttuurin ja perusopetuksen kanssa. Komiteat ovat raportoineet myös panostavansa yhteistyön kehittämiseen korkeakoulujen ja muiden koulutuslaitosten kanssa sekä nuorisotyöhön ja terveyteen. Pohjoisilla alueilla yhteistyö liittyy muun muassa kansallispuistoihin, ympäristön- ja luonnonsuojeluun, petoeläinkannan hallintaan ja karhukannan seurantaan. Yhteistyötä tehdään myös kaupunkisuunnitteluun sekä vedenpuhdistamoihin ja energiaan liittyen. Raja-aluekomiteoilla on myös yhteiskokouksia kunnanhallitusten kanssa. Yksittäisillä raja-aluekomiteoilla on hyötyä yhteistyöstä rajat

ylittävien suurten tapahtumien yhteydessä sekä elinkeinoelämän yhteistyöstä yhteisten brändien ja visioiden suunnittelussa.

Norjan Hedmarkin ja Ruotsin Taalainmaan ja Värmlannin raja-alueiden paloviranomaiset ovat solmineet yhteistyösopimuksen kuntien kanssa avunannosta tarvittaessa. Yhteistyö toimii erinomaisesti ilman rajaesteitä. Hedmarkin–Taalainmaan ja Värmlannin alueella toimii myös rajaesteneuvosto, joka pyrkii osaltaan edistämään raja-alueen yhteistyötä.

Raja-aluekomiteat ovat ilmoittaneet eri syitä sille, miksi yhteistyötä ei tehdä aloilla, missä se olisi luonnollista. Esteenä voi olla esimerkiksi erilainen lainsäädäntö. Lisäksi vastuu julkisista palveluista on eri Pohjoismaissa usein, esimerkiksi terveys- ja opetussektorilla, jakaantunut eri tasoille. Se hankaloittaa rajat ylittävää yhteistyötä. Maantieteellinen etäisyys, kieli ja hallintoperinne mainitaan myös syiksi siihen, miksi esimerkiksi opetus-, terveys- ja teknisen alan viranomaiset eivät tee yhteistyötä yli rajojen. Moni nostaa esiin myös yhteistyön henkiset esteet. Yksi varteenotettava näkökulma on aikapula. Työntekijät priorisoivat ensiksi lain edellyttämiä tehtäviä ennen kuin heillä on aikaa raja-alueyhteistyöhön.

Myös Interreg-ohjelmaan sisältyy erilaisia hankkeita, joiden tarkoituksena on ehkäistä rajaesteitä. Interreg on EU-ohjelma, jonka tavoitteena on alueellisen yhteistyön avulla edistää sosiaalista ja taloudellista koheesiota yli maarajojen. Esimerkkinä voidaan mainita hanke ”Rajamahdollisuudet – 1610 kilometriä integroituneita työmarkkinoita Norjan ja Ruotsin rajalla”. Se on Norjan ja Ruotsin raja-aluekomiteoiden ja tiedotuspalveluiden käynnistämä yhteishanke, jonka tarkoituksena on lisätä yhteistä toimintaa Norjan ja Ruotsin raja-alueella. Hankkeen toivotaan johtavan suurempiin markkinoihin Norjan ja Ruotsin raja-alueella ilman elinkeinoelämän esteitä. Hankkeen puitteissa myös koordinoidaan työtä, jonka tarkoituksena on ehkäistä elinkeinoelämän rajaesteitä ja poistaa jo syntyneitä esteitä – myös henkisiä.

Kunnat ja alueet tekevät näin ollen monella alalla jo rajat ylittävää yhteistyötä. On kuitenkin selvää, että nykypuitteissa yhteistyöpotentiaalia on enemmänkin. Raja-alueiden asukkaille on tarjottu koemielessä mahdollisuutta palveluihin yli rajojen. Tätä tärkeää teemaa Norja tulee edistämään omalla Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuuskaudellaan.

Oslossa 27. helmikuuta 2017

Jan Tore Sanner
Kunta- ja uudistusministeri